
Murányi Imre

EGY OKTÓBERI ÉLMÉNY

A nyugalomban megzavart lélek nem tud megnyugodni, egyre háborog, újra és újra zavaró lökések érik, bezárulni akar: de határoltságába betörnek idegen, fenyegető eszmék és harcolni kell. Fű közé bújna, hosszú, nyers szálak takarják, ha elfekszik a mezőn a napsugárban, nagy, terebélyes, érdes lapulevelek alá, a békák és bogarak társaként, ahol csak a mozdulatlanság uralkodik és a rezzenet. A gaz, a kóró és a száradt fű a nyugtató, de elszórva néhány pipacs is van, gyermekláncfű és búzavirág, ami már zavaró, mert színt és illatot jelent, rajzó bogárfelhőt a remegő melegben, forrongást, meleg életet és változást. Egyre erősebben szeretne a földre tapadni, be egészen a föld alá, az ürgelyukba, de a sötétség visszataszít, a nedves élet, a síkosság, a rejtelem, ez a nyálás világ. Az egybeolvadás lenne a legjobb a napban kiszáradt fekete röggel, az ekével felhasítottal, a megtiporttal és a megszervedettel. Ha feláll, védtelennek érzi magát, mert hegyeket lát körben, és nem tudja, mi van mögöttük. És mert mindig is a hegyeken túlról jött a veszély, itt érte védtelenül, mert nem gondolt rá, nem is gyanította, vagy ha sejtett is valamit, mindig valami fontosabbra kellett gondolnia, éppen egy békát nézett, vagy szántott, vagy a termést mérgette, vagy talán csak mezítláb járt a tarlón. Most már tudja: a hó valamilyen jel lehet, ami figyelmeztet, hogy most résen kell lenni, mert a hóolvadással szoktak jönni, vagy talán az első hóval... nem, ez nem igaz, talán a köd, vagy a szél, az eső, vagy talán a levegő porszeméi, de mindig minden, ami jön, ami mozog, csak veszélyt hozott. Mint most is ez a nyugalom, izgága zene, felkavarja a nyugalmat, mint az elfekvő, kristálytisza tó, barbáran felvert gyűrűi ebben a ragyogásban, de már kezd is kiismerni, hogy a zene titkos vágyainak nincs is célja, az izgágaság a fontos, a titkos, be nem vallott cél. Mennyire más az, amit ő tud előhozni a faragott furulyán, itt, de csak itt be is vallhatja, hogy jobb is talán, mint a másik, vagy legalábbis ide jobban való, mert szétúsznak ezek a hangok a mező felett, megülednek a fűszálak csúcsain, a tarlón, lassan és tisztán, és beszívódnak a földbe, megtermékenyítik, átnemesítik, beépülnek a magba, a kenyérbe és vissza a szívbe megint. Ezért csak zavar ez a zene. Egy idegen akarat vágyait hozza, a föld fölé települ nyugtalanságával, parancsolóan, homályos céljaival, mint egy démon, mely rászívja magát a szívre, és vértelenné teszi a biztonságot, sápadttá tesz, feléleszti a lappangó rettegést. Úzni akar, kimozdítani valami titkos felé, homályosság felé, cél nélküli változás felé és menekülésre készítet, mert van benne valami, nagyon-nagyon mélyen, ami felel erre a hívásra. Tudnia kell, mi az. Mert végére kell járni minden mozgásnak, mozdulatnak, egészen a végső gyökeréig, az árnyképek mögé, a demont teremtő szellemhez, az istenhez, az elmúlás vágyáig, a halál félelméig.

Murányi Imre 1956 hőse volt. Főszerkesztője a Forradalmi Ifjúságnak. Elmenekült, Svédországban élte le az életet. Meghalt sajnos, nem olyan rég! Kerületi főépítész volt Stock-

holmban. Csöndes, kontemplatív ember, ai más életet, mások életét élte a sajátja helyett. 1956 sok magyar Gólya-kalifát termelt, kiknek nem lett hazai, éber megfélelője.

A fenti írás az 56 utáni, száműzetésben élő ember finom szövetét mutatja. Nyugodjék békében, a stockholmi temetőben.

Makovecz Imre

Makovecz Imre

Levél Magyarországról Szentirmay Pálnak

Ha levelet kell írni Magyarországról valahová, az a fordítottja annak, mint hogy levelet kell írni Rodostóból.

Mikes Kelemen leveleinek inverze mi lehet? Hová lehet írni otthonról? a frontra? emigráns rokonnak? vagy Árva vármegyébe, vagy Kovásznára, vagy Temerinbe, vagy Lendvára, Felsőőrbe? vagy még távolabb, vagy csak ide az idegenné vált szomszédnak?

Mama, én Magának írok. Tudatom, hogy Apám már nem él, az ősi házat még életében eladta. Belefáradt. Meghaltak a barátai, úgy érezte kiürült körülötte a falu. A velekorú, régi fiúkat sorra kivitték a Bükk-hegy alá, a temetőbe.

A ház még megvan. Bözsi és Feri is elmentek már. A városhegyi szőlőt megvette egy idegen. A szőlő már elvadult, a vérmogyoró bokor hatalmasra nőtt, a cseresznyefa a ház előtt, a körtefák kiszáradtak.

Baksáról nem tudok semmit. Miska-kútnál, Ginteréknél nem jártam, de ott minden ősi mesgyét régen beszántottak már. A Bükk-hegyen a Széll hajlékja még megvan, – emlékszik? – hazafelé jövet Városhegyről hallgattuk Széll bácsi tárogatószavát, ahogy fújta a hajlék elől.

Baksa fölött az erdőt, – ahol a szelidgesztenyék is voltak, s jó galambicát szedtünk – levgták. Remetekert felé is a régi rengetegnek csak az elkorhadt tönkjei állnak. A lőitató eltűnt. A remetekerti kápolna még megvan. Apámat, a fiadat, a halála előtt még elvittem oda. A kis harangot meghúztam, imádkozott. Magára is gondoltam. Autóval mentünk oda, a Maga sírjától. A Maga feje fölött egy nagy fakereszt áll, talán tudja.

Nincs már téesz, ahonnan a 240 forintos nyugdíját kapta, de az emberek nem kapták vissza a földjüket, persze az állataikat, a szekereket se. Valami jelentéktelen papírral kárpóolták őket, de a papír értéke is semmivé vált.

Most mindenki bezárja a házat, ha elmegy otthonról, mert fél, hogy kirabolják. Emlékszik, Maga keresztbe rakta a söprűt, hogy lássák, nem vagyunk otthon. Még a kertkaput is zárják. Azért csak-csak élnek, még ha kevesebben is, mint a Maga idejében. Gecsegh Rózi néni él. Láttam a temetőben, mikor a Maga sírjáról téptem a tarackot. Állt a kereszt alatt és hangosan, hadonászva szavalta, hogy vége a megrontott világnak, az Úr büntető angyala jön és tűzzel, kénesővel pusztítja el ezt a bűnös világot. Még megismert engemet. Nekem már nem nagyon bizonygatta. Alighanem a temető lakóinak, a holtaknak rikoltozott.

Nem járok már Kapornakra. Hiányzanak az erdők. Abba az elhagyott, lekopaszított világba már nem vágyom. Már Maga sincs ott, a ház idegené, vége. De látja, Magát nem felejtettem el, nem tudom elfelejteni, ahogy Kapornakot se, amit elvitt magával.

Nem tudom, hová. Isten áldja

Imre